

своята дейност. Европейските директиви изискват пряка връзка между застрахователните пасиви и активи в два аспекта⁴⁹:

„а) съответствие — покритието на задълженията, чието изпълнение може да е изискуемо в определена валута, с активи, чиято стойност е изчислена в същата валута, или са реализуеми в същата валута;

б) наличност на активите - наличието на движими и недвижими активи на територията на една държава членка без принудително депозирание на движимите активи и без да са предписани за недвижимите активи рестриктивни мерки, като например вписване на ипотеки. Активите, които се състоят във вземания, се считат за разположени в държавата членка, в която те могат да се реализират.”

Влезният в сила МСФО 4 „Застрахователни договори” разширява връзката между застрахователните задължения и застрахователните активи не само по отношение на съответствието в парично-стойностното им изражение, но и към прилаганите подходи за оценяване. Понятието застрахователни активи се използва като сборно по отношение на ресурсите, в които следва да инвестира застрахователят, и следователно определят основните параметри на инвестиционната му политика. В застрахователните активи се включват най-вече финансовите активи като част от финансовите инструменти, но също така и инвестициите в недвижими имоти (земи и сгради), които в резултат на характерния си финансово-икономически аспект и от счетоводна гледна точка са обект на отделно отчитане, различно от отчитането на финансовите инструменти. В същото време трябва да се отбележи, че въпросите за инвестициите на застрахователя във финансови активи или в инвестиционни имоти не се третират директно в МСФО4, което автоматично определя МСС 32 „Финансови инструменти: представяне”, МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване”, МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване” и МСС 40 „Инвестиционни имоти” за определящи по отношение отчитането на застрахователните активи в счетоводната политика на застрахователните предприятия.

В своя състав финансовите инструменти включват както първични инструменти - вземания, задължения, капиталови ценни книжа (акции), дългови ценни книжа (облигации), така и деривативи и сложни инструменти, позволяващи на предприятието, в случая на застрахователя, да управляват и намаляват стопанските и финансовите рискове, свързани с неговата дейност. Ако използваме дефиницията в

⁴⁹ Първа Директива 73/239/ЕИО от 24.07.1973, чл.5 букви б) и с)

МСС 32, финансов инструмент „е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или капиталов инструмент в друго предприятие”⁵⁰.

Основна характеристика на финансовия инструмент, произтичаща от тази дефиниция, е неговият договорен характер. Терминът „договор” се отнася до споразумение с ясни икономически параметри и резултати между две и повече страни, като възможността да бъдат избегнати поетите от страните по това споразумение задължения е нищожно малка. Следва да се отбележи, че определението за финансов инструмент изключва вземания и задължения, възникнали на основата на законови и подзаконови нормативни актове. Основанието е, че тези изисквания предполагат задължение за прилагане, спазване и съобразяване на конкретни законови разпоредби и изключват доброволно и свободно действие от страните, в случая от застрахователя.

Като част от финансовите инструменти финансовите активи по принцип и в частност на застрахователя включват всеки актив, който е:

- а) парични средства; и/или
- б) капиталов инструмент на друго предприятие; и/или
- в) договорно право:
 - да се получат парични средства или друг финансов актив от друго предприятие; или
 - да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално благоприятни за застрахователя; и/или
- г) договор, който ще бъде или може да бъде уреден в собствени капиталови инструменти на емитента.

Сложният състав на финансовите активи може да бъде представен в различни класификационни групи, в т.ч. според материално-вещественото им изражение и режим на достъп:

Табл.1

Група Финансови активи	Критерии за класификация	Подгрупа финансови активи
------------------------------	-----------------------------	---------------------------

⁵⁰ МСФО 2005, Сиела, ИДЕС, С., 2006г., том 2, с.89

1. Парични средства	1.1. Според вида валута 1.2. Според предназначението (режим на из-	1.1.1. Във функционална валута 1.1.2. В чужда валута 1.2.1. В брой 1.2.2. В безсрочни депозити
2. Всички останали финансови активи	Според комплексното проявление на два белега: - намерението на ръководството на застрахователя за начина на рe-ализиране на	2.1. Кредити и вземания 2.2. Инвестиции, държани до падеж 2.3. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата 2.4. Финансови активи на разположение за продажба

Друга възможна класификация на финансовите активи е според прилагания модел за първоначално и последващо оценяване и признаване влиянието на разликите от оценките върху текущия финансов резултат на застрахователя:

Табл.2

Група финансови активи	Модел на оценка	
	Оценяване при първоначално признаване	Последващо оценяване към датата на баланса
<i>1. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата</i>		
а) Финансов актив, класифициран от застрахователя като държан за търгуване.	По справедлива стойност в печалбата или загубата, като не се имат предвид никакви разходи, свързани с придобиването, независимо от това, че може да са директно свързани с този процес.	По справедлива стойност в печалбата или загубата, която се признава в отчета за доходите.

<p>б) Финансов актив, който още при първоначалното му признаване застрахователят го е определил като отчитан по справедлива стойност в печалбата или загубата.</p>	<p>По справедлива стойност в печалбата или загубата, като не се имат предвид никакви разходи, свързани с придобиването, независимо от това, че може да са директно свързани с този процес.</p>	<p>По справедлива стойност в печалбата или загубата, която се признава в отчета за доходите.</p>
--	--	--

2. Инвестиции, държани до падеж

<p>Първични финансови активи с фиксирани или определяеми плащания и фиксиран падеж, за които застрахователят има положително намерение и възможност да задържи до падеж.</p>	<p>По справедлива стойност плюс разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването по цена на придобиване.</p>	<p>По амортизирана стойност с използване на метода на ефективния лихвен процент. Печалбата или загубата от актива се признава в отчета за доходите при отписване или обезценяване на финансовия актив и чрез процеса амортизиране.</p>
--	---	--

3. Кредити и вземания

<p>Първични финансови активи с фиксирани или - тези, които застрахователят възнамерява да продаде незабавно, т.е. ще бъдат класифицирани като държани за търгуване; - тези, които застрахователят класифицира като на</p>	<p>По справедлива стойност плюс разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването по цена на придобиване.</p>	<p>По амортизирана стойност с използване на метода на ефективния лихвен процент. Печалбата или загубата от актива се признава в отчета за доходите при отписване или обезценяване на финансовия актив и чрез</p>
---	---	--

<p>разположение за продажба;</p> <p>- тези, които застрахователят е възможно да не възстанови в значителна степен цялата си първоначална инвестиция, които също са класифицирани като на разположение за продажба.</p>		<p>процеса амортизиране.</p>
<p>4. Финансови активи на разположение за продажба</p>		
<p>Финансови активи, които застрахователят е класифицирал като на разположение за продажба или не са класифицирани в някоя от горните три групи.</p>	<p>По справедлива стойност плюс разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването по цена на придобиване.</p>	<p>По справедлива стойност, като печалбата или загубата от промяната на справедливата стойност се признава директно в собствения капитал. Представя се в отчета за промените в собствения капитал като резерв от последващи оценки.</p>

Според намерението и възможността на застрахователя да задържи финансовите активи за даден срок от време, определен спрямо датата на баланса, финансовите активи могат да бъдат групирани, както следва:

Табл.3

Текущи	Нетекучи
<p>1. Характеристика на текущ актив</p>	<p>1. Характеристика на нетекуч актив</p>
<p>Активът е текущ, когато отговаря на един от следните критерии:</p>	<p>Всички активи, които не могат да бъдат класифицирани като текущи</p>